

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

ИЗВЕШТАЈ О РЕЗУЛТАТИМА АНКЕТЕ О ИНФЛАЦИОНИМ ОЧЕКИВАЊИМА

Новембар 2022.

Београд, децембар 2022.

Садржај:

Уводна напомена.....	2
Резиме	3
Инфлациона очекивања финансијског сектора	4
Инфлациона очекивања привреде	5
Инфлациона очекивања становништва.....	6

Уводна напомена

Инфлациона очекивања економских субјеката важан су показатељ који се користи у доношењу одлука о мерама монетарне политике у режиму циљања инфлације. Стабилизација инфлационих очекивања и њихово усидравање у оквиру граница дозвољеног одступања од циља мерило су успеха стратегије циљања инфлације и доприносе повећању кредибилитета монетарне политике.

У складу с најбољом међународном праксом, увођењем режима циљања инфлације у јануару 2009. године, Народна банка Србије почела је да прати и анализира и инфлациона очекивања економских субјеката. У поменуте сврхе, као извор података користи се анкета о инфлационим очекивањима, коју од јануара 2018. за Народну банку Србије спроводи агенција Ипсос. Учесници анкете, који су класификовани у четири сектора (финансијски сектор, привреда, синдикати и становништво), изјашњавају се о очекиваном међугодишњем расту цена за годину дана унапред, од марта 2014. о очекиваном међугодишњем расту цена за две године унапред, а од фебруара 2021. и о очекиваном међугодишњем расту цена за три године унапред.

Резиме

Резултати новембарске анкете агенције **Ипсос** остали су непромењени у односу на претходни месец када су у питању **краткорочна инфлациона очекивања представника финансијског сектора, на нивоу од 8,0%**. На нешто нижем нивоу, од 7,5%, налазила су се очекивања финансијског сектора, према најновијој, децембарској, анкети агенције **Блумберг**.

Када су у питању краткорочна очекивања привредника, такође није било значајних промена у новембарској анкети, тако да инфлација коју привредници очекују за годину дана унапред износи 10,0% (октобар 9,8%).

Уобичајено виша у односу на очекивања осталих сектора, **краткорочна инфлациона очекивања становништва су на нивоу непромењеном од априла од 20,0%**. Овај ниво очекивања становништва може се делом објаснити кретањем цена неких од основних животних намирница, на које становништво више обраћа пажњу при формирању очекивања – цене хране (међугодишњи раст у новембру 22,5%) и цене енергената (међугодишњи раст у новембру 18,6%).

Вредност очекиване инфлације за две године унапред код становништва износи 15,0%, колико је износила и прошлог месеца, док су се очекивања за три године унапред смањила на 14,0% (октобар 15,0%). Распон кретања индекса перципиране и индекса очекиване инфлације још увек нам указује на то да **становништво очекује да ће инфлација у наредних 12 месеци бити нижа од инфлације у претходној години дана**.

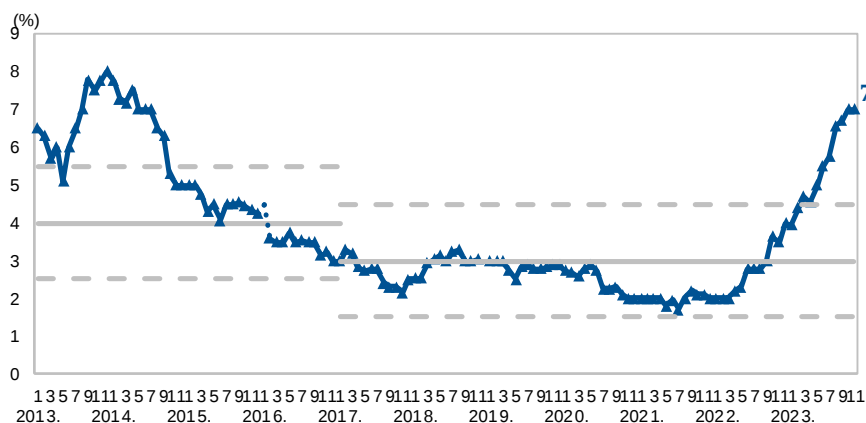
Када је реч о средњорочним инфлационим очекивањима финансијског сектора, **она нису мењана у односу на октобарску анкету и износе 5,0% за две године унапред, док се за три године унапред и даље крећу у границама циља, на нивоу од 4,0%**. Привредници су повећали своја очекивања за оба посматрана периода за по 0,5 п.п. у односу на октобар, очекујући инфлацију од 7,0% за две године унапред, односно 5,0% за три године унапред.

Инфлациона очекивања финансијског сектора

Према резултатима новембарске анкете агенције Ипсос, краткорочна инфлациона очекивања представника финансијског износе 8,0%, што одговара и претходној, октобарској вредности, док су она на нивоу од 7,5%, према резултатима децембарске анкете агенције Блумберг.

Композитна мера очекивања финансијског сектора¹ за новембар није се мењала у односу на октобар и налази се на нивоу од 7,0% (Графикон 1). Нижа вредност композитне мера очекивања може се довести у везу с нижим одговорима банака са значајнијим тржишним учешћем.

Графикон 1. Композитна мера инфлационих очекивања финансијског сектора

Извор: НБС, Ипсос и Блумберг.

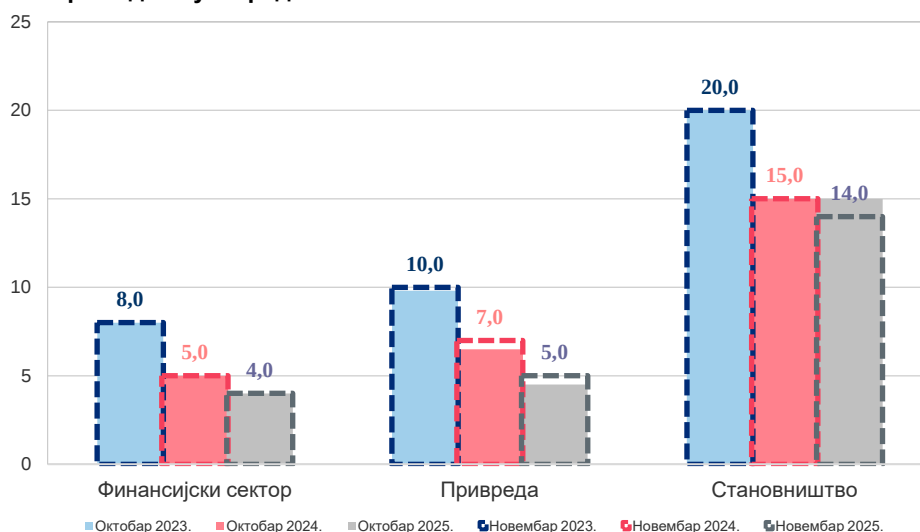
Средњорочна очекивања код финансијског сектора такође су остала непромењена у новембарској анкети. Очекивана инфлација за две године унапред износи 5,0%, док је очекивана инфлација за три године унапред наставила да се креће у распону који се налази у границама циља Народне банке Србије, на нивоу од 4,0%.

¹ Израчунава се пондерисањем појединачних одговора према критеријуму учешћа у укупној активи анкетираних финансијских институција. Свакој институцији која учествује у обе анкете приписује се аритметичка средина одговора из анкета агенција Ипсос и Блумберг. На тај начин се банкама с већим тржишним учешћем даје већи утицај на агрегирани резултат.

Инфлациона очекивања привреде

Краткорочна инфлациона очекивања представника привреде наставила су да се крећу око нивоа од 10%, наставши се у новембру управо на том нивоу (октобар 9,8%). Очекивања привредника за две и три године унапред повећана су за по 0,5 п.п. и она износе 7,0% за две године унапред, односно 5,0% за три године унапред (Графикон 2).

Графикон 2. Очекивана међугодишња инфлација за једну, две и три године унапред

Извор: Ипсос.

У случају **ценовних притисака**, за период од три месеца унапред у новембру бележе се кретања која су блиска просеку од марта – око 73% испитаника очекује раст цена инпута, док је у случају готових производа односно услуга тај проценат нижи и износи око 63%.

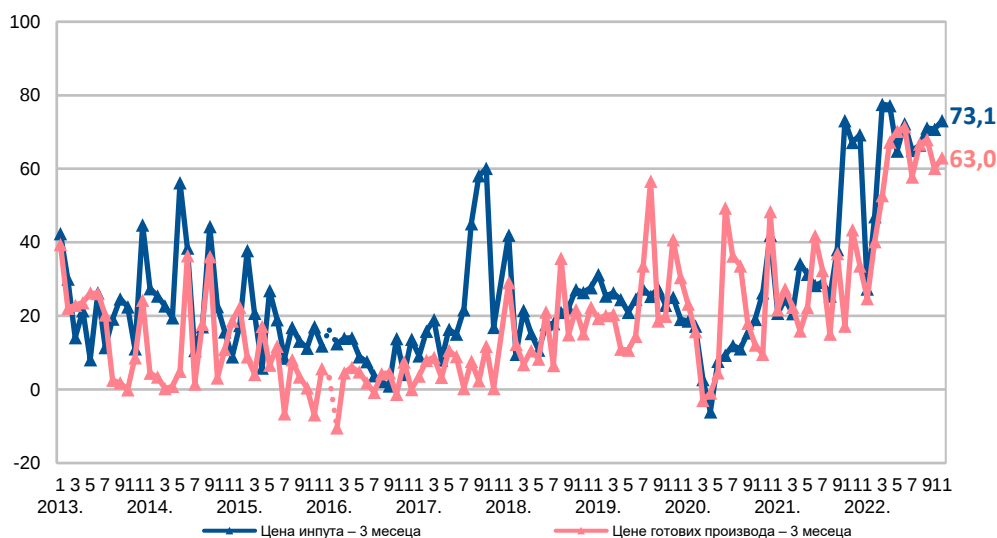
С друге стране, бележи се **смањење оцена ценовних очекивања за дужи рок** (12 месеци унапред) у односу на претходни месец. Када говоримо о очекиваном кретању цена инпута, **удео испитаника који очекује раст цена инпута смањено се са 76% у октобру на око 60% у новембру**. Смањен је и удео испитаника који очекује раст цена готових производа односно услуга (са око 79% у октобру на око 72% у новембру) (Графикон 3).

Перцепција привредника о досадашњим пословним условима благо је побољшана, с обзиром на то да је проценат оних испитаника који пословне услове сматрају погоршаним са 64% забележених у октобру пао на 53% у новембру. Када су у питању очекивани пословни услови у наредних 12 месеци, проценат оних који очекују погоршање пословних услова креће се нешто испод **вишемесечног просека од 30%** (за период април–октобар) и износи 28%.

Очекивања у погледу кретања производње односно промета **оптимистичнија су у односу на анкету спроведену у октобру** када је реч о

периоду од наредна три месеца, с обзиром на то да је проценат испитаника који очекују раст сопствене производње односно промета порастао са око 30% у октобру на 46% у новембру. За период од наредних 12 месеци удео оних који очекују раст сопствене производње односно промета износио је 65% и тиме се од априла континуирано креће у интервалу од 60% до 70%.

Графикон 3. Очекивања сектора привреде у погледу кретања цена инпута и цена готових производа у наредна три месеца

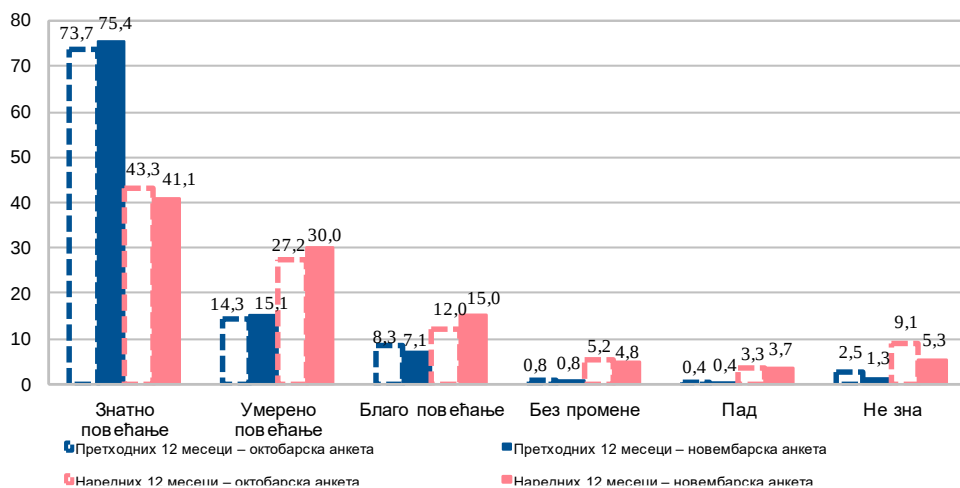
* Вредност изнад нуле указује на раст, а испод нуле на пад.

Извор: Нинамедија/Ипсос.

Инфлациона очекивања становништва

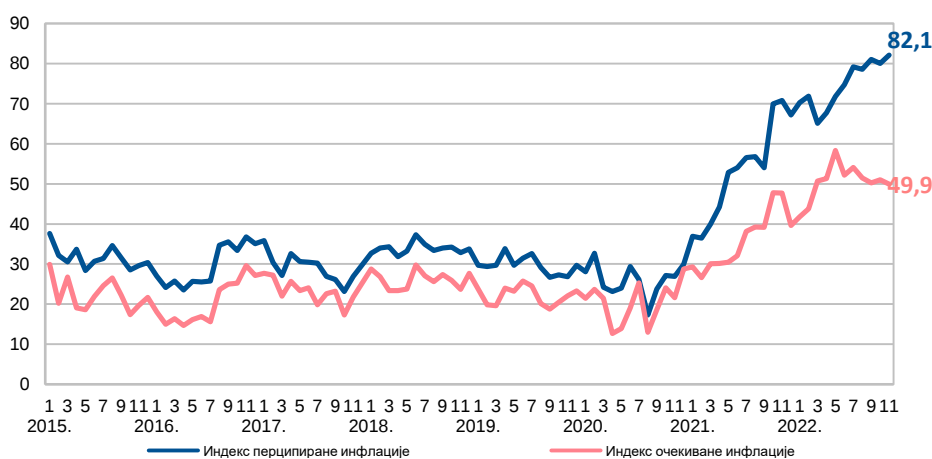
Инфлациона очекивања становништва задржала су се на нивоу од 20,0% за годину дана унапред, што је блиско стопи раста цена неких од производа на које становништво највише обраћа пажњу (храна, енергенти). Када су у питању средњорочна очекивања, она су наставила да се крећу око 15%, колико уједно и износи вредност очекивања за две године унапред, док је за три године унапред вредност нешто нижа и износи 14,0% (октобар 15,0%).

Проценат испитаника који повећање цена у претходној години дана **оцењују као значајан наставио је да благо расте** и сада се налази на нивоу од око 75%. Када је реч о испитаницима који очекују **умерено или благо повећање цена у наредној години**, њихов удео је **повећан са 39% у октобру на 45% у новембру**, чиме је поново постао већи у односу на удео оних који **очекују знатан раст цена** (41%) (Графикон 4).

Графикон 4. Дистрибуција испитаника сектора становништва према перципираном и очекиваном расту цена

Извор: Ипсос.

Распон кретања индекса перципиране и очекиване инфлације (Графикон 5) указује на то да становништво и даље очекује да ће инфлација у наредних 12 месеци бити нижа у односу на инфлацију у претходних годину дана. Такво кретање имплицира на то да део становништва који има перцепцију да су цене повећане у претходних 12 месеци не очекује наставак раста у наредних 12 месеци, што указује на то да и сектор становништва очекује ублажавање инфлаторних притисака у наредном периоду.²

Графикон 5. Перципирана и очекивана инфлација становништва (у индексним поенима)

Извор: Ипсос и прерачун НБС.

² Поменути индекс добија се као разлика између пондерисаног учешћа испитаника који мисле да су цене биле више него благо повећане и оних који мисле да су цене остале исте или пале. За детаље видети Осврт 2 у Извештају о инфлацији – фебруар 2016. (https://www.nbs.rs/export/sites/NBS_site/documents/publikacije/loi/izvestaji/loi_02_2016.pdf).